

2025-12-18

DNR: 2025/2437

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
[li.eu-
fonder.28@regeringskansliet.se](mailto:li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se)

Handläggare/er beteckning
Li2025/2437

Yttrande över remiss, EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034

Mittuniversitetet har anmodats att yttra sig över EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning för perioden 2028-2034 för en övergripande EU-fond under delad förvaltning COM(2025) 565 final samt åtta sektorspecifika förordningar som omfattas av den övergripande fonden och avger följande yttrande.

Mittuniversitetet yttrar sig i sin roll som universitet beläget i mellersta Norrland, med Campus i Region Västernorrland och Region Jämtland Härjedalen. Mittuniversitetet fokuserar i sitt svar på de förordningar som rör fonder där Mittuniversitetet har en viktig funktion som regional aktör. Mittuniversitetet har varit medlem i det strategiska partnerskapet där lärosätet har agerat remissinstans vid programmering av fonderna liksom stöd i förvaltning av fonderna. Mittuniversitetets forskare är delaktiga i många av de projekt som finansieras av fonderna, då i samverkan med de privata och offentliga aktörer som finns i Mellersta Norrland.

Sammanfattning

Mittuniversitetet är i sak positiva till ambitionen att förenkla och minska administrationen för ansökan och tilldelning av medel. Mittuniversitetet förstår även behovet att rusta EU för framtiden inom områden som på sikt

Kontakt

Telefon 010-142 80 00
Webb [miun.se](https://www.miun.se)

Campus

Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall
Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund

kan hota stabiliteten såsom till exempel hållbarhetsmål, självständighet och innovationskraft.

Mittuniversitetet vill samtidigt föra fram synpunkter inom ett par områden som ligger i förslaget om en Nationell och regional partnerskapsplan (NRPP) och relaterade förordningar:

Forskning, innovation och utveckling i hela EU:

- För att hela EU ska kunna utvecklas och skapa innovationer inte minst på regional nivå, är förslaget att de tidigare garanterade s.k. gleshetsmedlen tas bort oroande. Då mycket av den forskning och utveckling som sker på regional nivå sker med hjälp av dessa medel medför det risken att lärande och kapacitetshöjande aktiviteter kommer att minska om inte särskilda medel allokeras till glesbefolkade områden.
- Förslaget med en nationell plan som ska täcka och finansiera många olika områden som sammanhållning, landsbygd, fiske, migration, turism och säkerhet innebär en risk att regionala frågor prioriteras ned till förmån för nationella behov. En nationell plan riskerar att begränsa det regionala och lokala inflytandet samt riskera att den platsbaserade ansatsen i sammanhållningspolitiken går förlorad.
- En öronmärkning av medel till mer utvecklade regioner bör finnas med för att garantera medel till regional nivå.

Nivåförändring av beslut till nationell nivå:

- Ett skifte till en nationell beslutsnivå där många olika intressen ska adresseras riskerar att marginalisera regional kompetens som är avgörande för att alla regioner ska kunna verka och utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar.
- En nationellt styrd process riskerar att försvaga lokalt engagemang; Mittuniversitetet förordar att det tas fram tydliga och kända mekanismer för partnerskap och samråd i beslutsfattandet.

Prestationsbaserad finansieringsform:

- En prestationsbaserad budgetmodell riskerar att exkludera små och medelstora företag då risken är att de inte har möjlighet att delta om de ska ligga ute med kostnader innan ersättning kommer. Det förutsätter då att det finns tydliga kriterier och snabb utbetalning för att säkerställa deras deltagande.
- En prestationsbaserad budgetmodell riskerar att hämma innovation, eftersom forskning och utveckling ofta är oförutsägbar och oväntade resultat kan leda till banbrytande lösningar. Om ersättning ska betalas ut när delmål och slutmål är uppfyllda riskerar förutbestämda krav på resultat att begränsa denna dynamik och hota kreativiteten och den långsiktiga utvecklingen. Om en resultatbaserad budgetmodell införs bör det finnas flexibilitet i förändring av delmål och slutmål beroende på hur projektet och samhället förändras.

Yttrande i sin helhet

Forskning, innovation och utveckling i hela EU

EU:s sammanhållningspolitik utgör en central komponent i Sveriges regionala utvecklingsarbete. Den fungerar som en långsiktig mekanism för att integrera EU:s och nationella strategiska prioriteringar med insatser på regional och lokal nivå. Finansieringen från sammanhållningspolitiken har under lång tid varit en avgörande resurs för utvecklingsarbetet i Mellersta Norrland. Särskilt betydelsefulla är de så kallade gleshetsmedlen, vilka regleras i Sveriges och Finlands anslutningsfördrag till EU.

Genom dessa medel har regionen kunnat genomföra strategiska satsningar som främjar innovation och utveckling. Sammanhållningspolitiken har dessutom öppnat möjligheter för mindre kommuner och organisationer att delta i EU-projekt, vilket har stärkt lokalt engagemang och legitimitet för EU. Kombinationen av finansiellt stöd och strategisk styrning har sedan Sveriges EU-inträde bidragit till en hållbar regional utveckling. Mittuniversitetet spelar här en nyckelroll som kunskapsmotor och har

genom forskning stärkt kommunernas kapacitet för innovation och utveckling. Flera forskningsprojekt har kunnat växa och implementeras i större skala tack vare kompletterande stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden. EU-programmet Interreg Europe har dessutom lyft fram regionens arbetssätt som ett gott exempel på hur praktisk policyutveckling kan stärka regional kapacitet och innovationsförmåga.

Investeringarna som möjliggjorts genom EU:s fonder har inte bara skapat konkurrenskraftiga företag, smartare samhällen och en mer livskraftig region. De har även bidragit till ett tryggare och mer stabilt Europa. För norra Sverige, med långa avstånd till marknader och begränsade skattebaser, är sammanhållningspolitiken en helt avgörande faktor för innovation, kapacitetuppbyggnad och strukturell utveckling.

Förslaget att ta bort öronmärkta gleshetsmedel för nordliga glesbefolkade områden (NSPA) är oroande. Dessa medel är avgörande för att hantera regionens särskilda utmaningar: långa avstånd, små skattebaser och begränsade resurser. Utan riktade insatser riskerar norra Sverige att tappa innovationskraft och utvecklingsförmåga.

Gleshetsmedlen har möjliggjort strategiska satsningar, innovation och kapacitetshöjning, inte minst genom Mittuniversitetets forskning och samverkan med kommuner och företag. En nationell plan som ska täcka många politikområden riskerar att nedprioritera regionala behov och urholka den platsbaserade ansatsen i sammanhållningspolitiken.

För att säkerställa hållbar utveckling och stärka Europas perifera regioner måste gleshetsmedel finnas kvar som en garanterad komponent i den nya förordningen.

Nivåförändring av beslut till nationell nivå

Det föreslagna skiftet mot en mer centraliserad beslutsstruktur, där nationell nivå får huvudansvaret för beslut och resursfördelning, innebär betydande utmaningar för den regionala utvecklingspolitiken. En av de

mest kritiska frågorna är risken att den kunskap som finns om lokala och regionala förutsättningar går förlorad. Regionala aktörer, inklusive universitet, besitter unik kompetens om platsbundna behov och möjligheter – kunskap som är avgörande för att uppnå en effektiv och hållbar utveckling.

EU:s målsättning att samla beslut och medel på en högre nivå än den regionala kan leda till att flernivåstyrning och den platsbaserade ansatsen urholkas. Förslaget om Nationella Regionala Partnerskapsprogram (NRPP) förstärker denna risk, då modellen för aktörsinvolvering är vag och placerar regionala myndigheter på samma nivå som universitet och civilsamhälle.

En nationellt styrd NRPP riskerar att minska regional autonomi och försvaga lokalt engagemang. För att motverka detta krävs tydliga mekanismer för regionala partnerskap och transparenta beslutsprocesser. Beslut bör fattas i samråd, inte enbart genom hörande, och regionala kapitel i NRPP måste utformas med aktiv medverkan från regionala aktörer.

Prestationsbaserad finansieringsform

Förslaget att göra genomförandet av sammanhållningspolitiken mer resultatbaserat signalerar en ambition att öka effektiviteten och förenkla hanteringen av medel. Mittuniversitetet ser potentiella fördelar med detta, särskilt om det leder till mindre administrativ börda. Samtidigt finns betydande risker som måste beaktas.

En central oro gäller innovativa projekt, som hittills varit avgörande för sammanhållningspolitikens framgång. Forskning kopplad till innovation är ofta oförutsägbar och kan generera oväntade resultat – något som i många fall är positivt och leder till banbrytande lösningar. Om resultatet måste vara förutbestämt riskerar dessa projekt att begränsas, vilket kan hämma utveckling och kreativitet.

Vidare innebär en prestationsbaserad budgetmodell särskilda utmaningar för små och medelstora företag. Dessa aktörer har ofta begränsade möjligheter att ligga ute med kostnader innan ersättning betalas ut. Om en prestationsbaserad budgetmodell införs krävs tydliga kriterier för bedömning av delmål och slutmål samt en snabb och transparent hantering av utbetalningar för att undvika att de små aktörernas deltagande minskar.

Utöver detta vill Mittuniversitetet även lyfta fram vikten av att det finns möjligheter till alternativa finansieringsformer som tar hänsyn till lokala förutsättningar, exempelvis kostnadsnivåer i glesbygd, samt att en långsiktig ansats bibehålls för att hantera strukturella utmaningar.

Många projekt finansieras både med EU-medel och regionala utvecklingsmedel. Om EU:s medel blir resultatbaserade för projektägarna blir det administrativt väldigt betungande för de projekt som även finansieras av regionala utvecklingsmedel och som då behöver redovisa samma projekt med två olika logiker. Nationell nivå måste säkerställa att olika regelverk för EU:s fonder och nationell medfinansiering blir kompatibla.

Den medfinansieringsgrad på 60 procent som krävs för mer utvecklade regioner har under innevarande programperiod visat sig vara för högt. Det har varit utmanande att säkerställa medfinansiering, med konsekvensen att förvaltande myndighet ser svårigheter att upparbeta tilldelad budget. Mittuniversitetet anser därför att medfinansieringen (aktörernas del) bör ligga på max 50% generellt och lägre för gleshetsmedlen.

Föredragande och beslut

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Anders Fällström efter föredragning av Karin Olsson. Närvarande vid den slutliga behandlingen av ärendet har prorektor Anna Olofsson, universitetsdirektör Louise Beskow, samordnare Anna Haeggström och studentrepresentanter Anitra Gudmarsdotter och Gustav Månsson varit.

Sundsvall 2025-12-18

Anders Fällström, rektor
Signeras digitalt via EduSign